

Organisatie

Het Universitair Medisch Centrum Groningen. De bijeenkomst komt mede tot stand dankzij een bijdrage van de firma's Abbott BV (hoofdsponsor), Covidien Nederland BV, Schering-Plough Nederland BV, Johnson & Johnson Medical BV en de divisie Bayer HealthCare van Bayer BV.

Doelgroep

Gynaecologen, (abdominaal) chirurgen, urologen, maag-darm-leverartsen, en zij die daartoe in opleiding zijn.

Plaats

De regioavond vindt plaats in het Van der Valk Hotel Assen, Balkenweg 1, 9405 CC Assen. Tel. (0592) 851 515.

Parkeren

Het Van der Valk Hotel te Assen beschikt over een ruim parkeerterrein. Ziet u ook op: www.hotelassen.nl

Inschrijving

U kunt zich tot 29 oktober 2009 inschrijven via bijgevoegde inschrijfkart of via e-mail: a.postuma@og.umcg.nl
Deelname is gratis. U ontvangt geen bevestiging van inschrijving. Maximaal aantal deelnemers is 100 personen.

Informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer drs. A.H.M. Simons, gynaecoloog Universitair Medisch Centrum Groningen, (050) 361 3000 (secretaresse) of e-mail: a.h.m.simons@og.umcg.nl

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd voor de vier specialismen.

Routebeschrijving

- *Vanuit Groningen (A28)*
Neem afrit 33 (Assen/Smilde). Neem de rotonde aan het einde van de afrit voor driekwart. Ga bij de verkeerslichten rechtdoor. U rijdt dan zo het parkeerterrein van het Van der Valk Hotel Assen op.
- *Vanuit Hoogeveen (A28)*
Neem afrit 33 (Assen/Smilde). Sla aan het einde van de afrit linksaf. Dan rijdt u onder het viaduct door. Sorteert bij het eerstvolgende verkeerslicht links voor. U rijdt dan zo het parkeerterrein van het Van der Valk Hotel Assen op.
- *Openbaar vervoer*
U kunt vanaf het NS-station Assen het beste een treintaxi nemen. Ook kunt u buslijn 20 nemen; deze stopt op vijf minuten loopafstand van het hotel.

Dinsdag 3 november 2009

Regioavond Gynaecologie / Chirurgie / Urologie / MDL-artsen

Endometriose nader belicht II

Universitair Medisch Centrum Groningen

Endometriose nader belicht II

Endometriose is een chronisch recidiverende aandoening. Zo zou scholing en bijscholing ten aanzien van endometriose ook chronisch recidiverend moeten zijn. Met deze tweede regio avond probeert het endometriose team van het UMCG wederom aandacht te krijgen voor deze ziekte die vele vrouwen treft en een groot deel van hun leven beïnvloedt.

Het is niet voor niets dat een aantal vrouwen met ernstige klachten als gevolg van endometriose de Endometriose Stichting als patiëntenvereniging hebben opgericht. Hun doel is om artsen te dwingen hen serieus te nemen door o.a. goed onderzoek te doen. De gouden standaard in de diagnostiek van endometriose, de laparoscopie, lijkt echt wel weer een poetsbeurt te kunnen gebruiken.

Dat ureteren bij endometriose betrokken kunnen geraken is niet algemeen bekend. Door het missen van die diagnose kan in de loop van de jaren een nier zijn functie verliezen. Wat moet er gebeuren met een ureter die door endometriose is gegrepen?

Retroperitoneaal kan endometriose om en in zenuwen groeien en daardoor pijnklachten geven. Welke zenuwen kunnen zijn aangedaan, welke functie hebben zij, welke zenuwen kunnen bij een endometriosesanerende ingreep worden beschadigd en wat zijn de consequenties?

De endometriose haarden die ingegroeid zijn in het septum rectovaginaal, in de darm- of blaaswand blijken grotendeels uit fibromusculair weefsel te bestaan. Dit zijn de vastelastisch aanvoelende knollen die bij rectovaginaal toucher kunnen worden gepalpeerd en bij een endometriose sanerende ingreep worden verwijderd. Hoe kan endometrium zich omhullen met fibromusculair weefsel?

Deze onderwerpen worden in vier verhalen voor het voetlicht gebracht en met u bediscussieerd. Wij nodigen u van harte uit deel te nemen aan deze regioavond.

Uiteraard wordt voor de inwendige mens zorg gedragen.

Het endometriose team

Arnold Simons, Sijbrand Hofker, Annemarie Leliveld

PS. Deze avond zal gehouden worden in het Van der Valk Hotel Assen

Sprekers

Drs. S. Hofker,

abdominaal chirurg, UMCG

Drs. K.J. van Kaam,

AIOS gynaecologie, UMC Maastricht

Prof. dr. J.A. Land,

gynaecoloog, hoofd sectie Voortplantingsgeneeskunde UMCG, voorzitter

Drs. A. Leliveld-Kors,

uroloog, UMCG

Drs. A.H.M. Simons,

gynaecoloog, UMCG

Programma

18.30	Ontvangst met broodjes en koffie/thee
19.00	Welkomstwoord en introductie sprekers Jolande Land
19.05	Stagering van endometriose: Kijken alleen is niet voldoende Arnold Simons
19.30	Endometriose en de ureter: Is ureterolysis voldoende? Annemarie Leliveld
19.55	Pauze
20.15	Endometriose en de neuro-anatomie in het kleine bekken Sijbrand Hofker
20.40	Fibromusculaire differentiatie in diep ingroeïende endometriose: seed or soil? Kim van Kaam
21.05	Afsluiting Jolande Land
21.10	Borrel met hapjes